

**REFERENDUM
21 MAART 2018**

~~AF~~FLUISTEREN **SLEEPWET NEE**

JOUW PRIVÉGEGEVENS IN HANDEN VAN...

‘Gegevens van Nederlanders worden ook gedeeld met de geheime diensten van andere landen. We weten niet wat Erdogan in Turkije of Trump in Amerika allemaal met die gegevens van ons gaan doen.’

LEES VERDER OP DE BINNENPAGINA >>

JONGEREN WILLEN GEEN CONTROLESTAAT

Veel partijen zijn vóór de sleepwet, maar hun jongerenorganisaties zijn meestal tegen. Jongeren begrijpen de gevaren van de online controlestaat.’

LEES VERDER OP DE BINNENPAGINA >>

ZOEKPLAATJE

Met de sleepwet moeten medewerkers van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten door enorme hoeveelheden data van onschuldige mensen heen. Maakt ze dat meer of minder effectief?

PROBEER HET ZELF OP DE INLEGPOSTER >>

HET LAATSTE REFERENDUM?

‘Als het aan Mark Rutte ligt is dit het laatste referendum. Van hem mag u wel afgeluisterd worden, maar mag u niks zeggen. We laten ons het referendum niet afpakken.’

LEES VERDER OP DE ACHTERPAGINA >>

SP.

DE SLEEPWET IN GROTERE CON MINDER DEMO MEER CONTROL ONDERDRUKKI

DE AFGELOPEN TIENTALLEN JAREN heeft de vrije markt de rol van de politiek wereldwijd sterk ingeperkt. In vrijwel alle landen zijn de tegenstellingen tussen arm en rijk – de 80 en de 20 procent – sterk toegenomen. Door de globalisering van de economie en door automatisering zijn zo'n 3 miljard mensen geheel of gedeeltelijk werkloos. Een groot deel van deze mensen woont onder slechte omstandigheden in snel groeiende metropolen in Azië, Afrika en Latijns-Amerika. Elites maken zich grote zorgen over de onvrede en onrust die daar leeft. Minder democratie, meer controle en meer onderdrukking is meestal hun antwoord. Het controleren van de bevolking (voor en achter de voordeur) is vrijwel overal in opmars. Ook in Nederland.

Onbeperkte toegang

Vanuit de westerse wereld nemen de V.S. vanaf 1970 het voortouw om wereldwijd volledige toegang tot informatie te krijgen. Dat doen zij onder andere door onbeperkte toegang af te dwingen tot de servers van Microsoft, Google, Yahoo, Facebook, Skype, Youtube en Apple. De Chinese overheid doet daar richting haar eigen burgers nog een schepje bovenop. In het kader van 'het sociaal kredietprogramma' wordt alle beschikbare informatie samengebracht en gewogen. Wie vijf strafpunten krijgt, valt

'JONGEREN BEGRIJPEN DE GEVAREN VAN DE ONLINE CONTROLESTAAT'

LISA DE LEEUW IS VOORZITTER VAN ROOD, jong in de SP. Zij maakt met andere jongeren de tour *ROOD voor privacy*: 'Wij stellen jongeren de vraag of je wil dat de overheid opslaat welke whatsapp-berichtjes je verstuurt, welke zoektermen je gebruikt en welke porno-sites je bezoekt. En die dan 3 jaar of langer bewaart en

mogelijk met buitenlandse diensten deelt.' Op de foto staat Lisa (op de stoel) voor een kunstwerk van Elroy Gramsbergen & Martijn Tichelaar. Met deze blikvanger probeert ROOD het gesprek met jongeren aan te knopen: 'Jongeren snappen heel goed wat hier aan de hand is. Veel partijen zijn vóór de sleepwet,

maar hun jongerenorganisaties zijn meestal tegen. Jongeren begrijpen de gevaren van de online controlestaat.'

ROOD organiseert met de SP discussie-avonden over de sleepwet. Kijk voor data bij jou in de buurt op ROOD.SP.NL

'OOK JE VEILIGHEID STAAT

Ronald van Raak is Tweede Kamerlid voor de SP. Op 21 maart gaat hij in het stembokje doen wat hij ook al in de Tweede Kamer deed: tegen de sleepwet stemmen.

› **Blij dat er een referendum is op 21 maart?**
'Jazeker! Het is belangrijk dat mensen zich kunnen uitspreken over beslissingen van politici. Als die politici niet goed luisteren naar de mensen, moet de bevolking een noodrem hebben om die politici terug te fluiten. Dit kabinet wil het referendum afschaffen, maar een grote meerderheid van de bevolking is juist voor referenda. Je kunt toch niet zomaar een democratisch recht afschaffen, zonder dat mensen daar iets over mogen zeggen? Daarom zou er ook een referendum moeten komen over het plan van Rutte om het referendum af te schaffen.'

› **Maar de regering heeft gezegd dat ze toch haar eigen zin doordrijft.**
'Daarom is het juist zo belangrijk dat mensen

gaan stemmen. Als de opkomst hoog is kan de regering de uitslag niet meer zo gemakkelijk negeren. Zo kunnen we arrogante politici alsnog terugfluiten.'

› **Jij stemt tegen de sleepwet. Vertrouw je de veiligheidsdiensten niet?**
'De geheime dienst AIVD doet goed en belangrijk werk. Volgens het hoofd van de AIVD zijn de afgelopen zeven jaren in ons land drie tot vier aanslagen voorkomen. Maar dat is allemaal gebeurd met de bestaande wet, zonder de nieuwe en verregaande bevoegdheden om onschuldige mensen af te luisteren. Bovendien worden die gegevens van Nederlanders ook gedeeld met de geheime diensten van andere landen. We weten niet wat Erdogan in Turkije of Trump in Amerika allemaal met die gegevens van ons gaan doen. Ik vind dat wij onze burgers moeten beschermen.'

› **Wat wil de SP dan tegen terrorisme doen?**
'Bij veel aanslagen zie je dat de daders al in beeld waren van verschillende veiligheidsdiensten in Europa. Het is niet zo dat terroristen niet gevonden kunnen worden, het gaat er vooral om dat ze op tijd worden opgepakt en onschadelijk

voortaan buiten alle overheidsvoorzieningen.

Controlestaat

Niet alleen gewone burgers maar ook internationale prominenten krijgen met de controlestaat te maken. Zo werd de afgelopen jaren bekend dat de Braziliaanse ex-president Dilma Rousseff, de Mexicaanse president Enrique Peña Nieto, Angela Merkel, de voormalige secretaris-generaal van de V.N. Kofi Annan, de tijdelijke leden van de VN-Veiligheidsraad, de top van Braziliaanse en Venezolaanse oliebedrijven en van de Russische bedrijven Gazprom en Aeroflot door Amerikaanse en Britse veiligheidsdiensten langdurig zijn afgetapt.

Democratie van onderop versterken

De moraal van het verhaal? Afluisteren in plaats van luisteren is geen Nederlands maar een internationaal probleem. Dat maakt het probleem niet kleiner maar juist groter. Wat ons te doen staat is de democratie van onderop te versterken en uit te bouwen. Of hebben de rijken en machtigen soms iets te verbergen?

Belangrijkste bron: *Surveillance Capitalism and Crisis* door Kees van der Pijl, emeritus-hoogleraar Internationale Betrekkingen.

OP HET SPEL'

worden gemaakt. Daarom moet beter informatie worden uitgewisseld tussen de veiligheidsdiensten. Ook moeten we in ons eigen land radicalisering voorkomen, door veel meer te investeren in de politie, buurtwerkers en justitie. Religieuze haatpredikers zijn wat mij betreft niet welkom en kunnen het land worden uitgezet.'

› Wat zeg je tegen mensen die denken: ik heb niks te verbergen?
'Informatie is soms minder onschuldig dan het lijkt. In Nederland is homoseksualiteit geen probleem en is het misschien niet zo erg als de overheid dat te weten komt. Maar mag dit straks ook gedeeld worden met landen waar homoseksualiteit wel strafbaar is? Zou je echt willen dat de overheid precies weet welke websites je allemaal hebt bezocht? Met wie je hebt geappt of gemaïld? Wat je met je dokter hebt besproken of met je advocaat? Ik denk dat bijna iedereen hier 'nee' op zou antwoorden. Het is niet alleen je privacy, maar ook je veiligheid die op het spel staat. Geheime diensten moeten alle mogelijkheden krijgen die nodig zijn om terroristen aan te pakken. Maar het afluisteren van onschuldige burgers hoort daar niet bij. Daarom stem ik tegen de sleepwet.'

Luca en Roosje, hier op dozen vol anti-sleepwetflyers: 'Wederzijds vertrouwen van de staat in zijn burgers is belangrijk.'

'EEN MACHTSVERSCHUIVING VAN BURGER NAAR STAAT'

Luca van der Kamp is een van de initiatiefnemers van het sleepwet-referendum. Roosje van der Kamp voert campagne tegen de sleepwet. Beide studeerden in Amsterdam (informatica en filosofie).

Luca: 'De invoering van de nieuwe Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (Wiv 2017) betekent een machtsverschuiving van burger naar staat. Data is immers macht — zeker in de huidige informatiemaatschappij, waarin de samenleving zich vrijwel geheel digitaal afspeelt en dus wezenlijk alles wat je denkt, wenst of vreest uit je internetgebruik blijkt. De Wiv 2017 gaat iedereen aan, wat het tot een uitgelezen kwestie voor een referendum maakt. Het referendum biedt de burger de kans om de macht terug te pakken en daarbij het verstoorde machts evenwicht te herstellen.'

Roosje: 'Voor het functioneren van de democratie zal de burger de overheid moeten

vertrouwen, maar even belangrijk is het wederzijds vertrouwen van de staat in zijn burgers. De Wiv 2017 schendt dit vertrouwen. Van onschuldig zijn tot het tegendeel is bewezen — een grondprincipe van de vrije rechtsstaat — is weinig over wanneer de diensten ongericht van de kabel mogen tappen (het sleepnet), realtime automatische toegang kunnen krijgen tot databases van vrijwel elke denkbare instantie en niet alleen doelwitten, maar ook derden mogen hacken.'

De logicus en de filosofe zijn helder: 'De wet in de huidige vorm is ontoelaatbaar. Een tegenstem op het referendum laat zien dat we de wet niet accepteren. Stem op 21 maart dus tegen de sleepwet, voor een betere Wiv.'

cartoon Maarten Wolterink

EDUARD NAZARSKI, DIRECTEUR VAN AMNESTY INTERNATIONAL NEDERLAND
foto Karen Veldkamp

'Met de sleepwet mogen inlichtingendiensten op grote schaal communicatie over internet onderscheppen. De sleepwet staat ook toe dat gegevens ongefilterd gedeeld worden met landen waar mensenrechten worden onderdrukt. Amnesty weet maar al te goed dat machthebbers privé-informatie gebruiken om kritische mensen te onderdrukken of bijvoorbeeld homo's te intimideren. Daarom is het essentieel dat gevoelige gegevens niet in verkeerde handen terecht komen. Deze wet moet terug naar de tekentafel. Amnesty wil een wet die onze veiligheid beschermt, maar ook de mensenrechten. En daarom stem ik op 21 maart tegen de sleepwet.'

THOMAS BRUNING, SECRETARIS VAN DE NEDERLANDSE VERENIGING VAN JOURNALISTEN
foto Truus van Gog

'Het grootste bezwaar van de NVJ is het niet meer voldoende kunnen beschermen van journalistieke bronnen. Hierdoor staat een belangrijke manier waarop journalisten hun verhalen naar buiten kunnen krijgen en hun controlerende rol kunnen vervullen ernstig onder druk.'

SÉBAS DIEKSTRA, STRAFRECHT-ADVOCaat

'Ik heb een groot, onoverkomelijk bezwaar tegen de sleepwet, te weten de onvermijdelijke schending van fundamentele grondrechten. Zoals het recht op eerbiediging van privéleven en het recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst. Maar ook het recht op een eerlijk proces, waarvan vertrouwelijke communicatie met een advocaat deel uitmaakt.'

ARTSEN-FEDERATIE KNMG

'Voor patiënten en artsen is het beroepsgeheim en de vertrouwelijkheid van de arts-patiëntrelatie van groot belang. De toegang tot de zorg komt door deze wet onder druk te staan. Iedereen moet naar een arts kunnen gaan zonder angst dat instanties in het dossier kunnen kijken.'
Bron: knmg.nl, Nieuwe 'sleepwet' beperkt beroepsgeheim

Op 21 maart 2018 wordt tijdens de gemeenteraadsverkiezingen ook een referendum gehouden. Je kunt dan stemmen voor of tegen de sleepwet – voluit de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 (Wiv). De SP voert campagne tegen de sleepwet. De belangrijkste argumenten op een rijtje.

> DATA DELEN MET BUITENLANDSE DIENSTEN

De over jou verzamelde gegevens mogen in de sleepwet met buitenlandse regimes gedeeld worden, ook als het onderdrukkende regimes zijn. Die gegevens mogen worden gedeeld zonder dat we in Nederland weten wat er in staat en waar het voor gebruikt wordt. Sommige regeringen gebruiken privégegevens van activisten, politici en journalisten om hen het zwijgen op te leggen.

> ALLES MAG

Bij de sleepwet mag alle technologie worden afgeluisterd en gehackt door de geheime diensten. Zowel techniek die nu al bestaat als die nog moet worden uitgevonden. Je smartphone kun je niet alleen gebruiken om mee te appen of te bellen, het kan dus ook een permanente camera of microfoon worden. In theorie zou zelfs een pacemaker gehackt kunnen worden. We weten nog niet wat er in de toekomst allemaal wordt uitgevonden. Misschien een chip in je arm om mee te betalen? Ook dat valt automatisch allemaal onder de sleepwet.

> PRIVACY IS BELANGRIJK

Door de sleepwet krijgen Nederlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten toegang tot al jouw telefoon- en e-mailverkeer, tv-programma's en de websites die je bezoekt, werkelijk alles. Tot voor kort mocht iemand alleen afgeluisterd worden als er duidelijke verdenkingen bestonden met betrekking tot ernstige strafbare feiten. Maar met de sleepwet mag iedereen worden afgeluisterd. Privacy is een mensenrecht, dat jou beschermt tegen de overheid. Veel mensen zeggen dat zij niets te verbergen hebben. Dat kan zo zijn maar lijkt het jou een prettig idee dat inlichtingendiensten toegang hebben tot alles wat jij de afgelopen jaren met anderen hebt gedeeld?

> HET BELANG VAN HET SLEEPWETREFERENDUM

Het raadgevend referendum dat twee jaar geleden werd ingevoerd, stelt burgers in staat om de politiek op belangrijke punten terug te fluiten. Daarom was de SP enthousiast toen vijf jonge studenten het initiatief namen om steun te verzamelen voor het houden van een referendum over de sleepwet. De regeringspartijen waren beduidend minder enthousiast over dit initiatief. Zodra bekend werd dat de initiatiefnemers voldoende steun hadden om het referendum doorgang te laten vinden, lieten zij weten zich niets van de kiezers aan te zullen trekken. Een hoge opkomst en een duidelijk nee zullen dat moeilijker maken.

~~AFLUISTEREN~~ SLEEPWET NEE

> HET SLOPEN VAN DE REFERENDUMWET

Bij het Oekraïne-referendum stemde twee derde van de kiezers tegen het associatieverdrag, tot teleurstelling van de regering van VVD en PvdA. Ineens zagen de gevestigde partijen het raadgevend referendum niet meer zitten. Ze zijn alleen blij met mondige burgers zolang die zich niet afzetten tegen het beleid. Onder aanvoering van minister Kajsa Ollongren van D66 – een partij die sinds haar oprichting de mond vol heeft over burgerparticipatie – stemde een kleine meerderheid van de Tweede Kamer onlangs voor afschaffing van het raadgevend referendum. Via een trucje wisten die partijen zelfs te voorkomen dat de kiezer zich daar in een referendum over uit kan spreken. Nog een reden om enthousiast gebruik te maken van je recht om op 21 maart nee te stemmen!

> HET HELPT NIET TEGEN TERRORISME

Voorstanders van de sleepwet wijzen op het belang daarvan voor het bestrijden van het internationaal terrorisme. De meest fanatieke voorstanders zeggen zelfs: 'Wie tegen de sleepwet is, is voor terrorisme.' Dat gaat voorbij aan de kern van het probleem want bij vrijwel elke aanslag horen we dat de daders al bekend waren bij de politie of veiligheidsdienst. Of dat waarschuwingen van burgers voor bepaalde personen niet adequaat door de betreffende instanties zijn opgepakt. Niet alleen progressieve partijen en mensenrechtenorganisaties hebben hun twijfels bij de meerwaarde van het verwerken van een stortvloed van informatie. Ook de Amerikaanse FBI is van mening dat het niet helpt om aanslagen te voorkomen.

> BELANGRIJKE ORGANISATIES ZIJN BEZORGD

Niet de minsten zijn tegen de sleepwet. Als Amnesty International – een gerespecteerde mensenrechtenorganisatie – aan de bel trekt, weet je dat het fout zit. Recent hebben ook instanties als de Raad van State, de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid en de Nederlandse Vereniging van Journalisten hun zorgen geuit. Van lobbywaakhond Transparency International Nederland tot de voorvechter van een vrij internet Bits of Freedom; van Milieudefensie tot tv-programma Radar: vele organisaties steunen het referendum tegen de sleepwet omdat zij zich zorgen maken over een overheid die zelfs toegang tot jouw slaapkamer denkt te moeten hebben.

Illustration of a bearded man in a blue hat and glasses, holding a bomb, with a woman behind him.

21 MAART SLEEPWET NEE

Het is belangrijk dat u op woensdag 21 maart gaat stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen. Daar geeft u uw stem aan de partij die u het liefst in het bestuur van uw stad of dorp ziet. Natuurlijk hoop ik dat u op de SP stemt.

Maar u mag nog een belangrijke keuze maken bij het referendum over de sleepwet: voor of tegen? De SP is duidelijk: wij willen geen sleepwet. Omdat deze wet ons niet beschermt tegen mogelijke terroristen. Hij zorgt er wel voor dat de overheid u af kan luisteren, ook als u nergens van verdacht wordt. Wilt u dat de overheid altijd kan weten met wie u belt, wat u appt of welke websites u bezoekt?

Er is nog een belangrijke reden om te gaan stemmen. Als het aan Mark Rutte ligt is dit het laatste referendum. Van hem mag u wel afgeluisterd worden, maar mag u niks zeggen. We laten ons het referendum niet afpakken. Dus of u nu voor of tegen bent: ga 21 maart stemmen en maak van het referendum een succes!

Lilian Marijnissen
Fractievoorzitter SP

STEUN DE SP

Als u nu lid wordt van de SP kunt u kiezen uit twee prachtige welkomstgeschenken

Op 7 juli 2018 naar theater Carré in Amsterdam voor de indrukwekkende theatervoorstelling van Het Pauperparadijs.

Of het nieuwe boek van de Amerikaanse socialist Bernie Sanders, met voorwoord van SP-fractievoorzitter Lilian Marijnissen.

Meld u hier aan:
DOEMEE.SP.NL

WAT KUNT U DOEN?

Hang de argumenten-poster op, bij de koffieautomaat op uw werk, achter uw raam, op een andere plek waar veel mensen 'm zien.

WELKE PARTIJEN ZIJN VOOR DE SLEEPWET?

DE ACHT GROOTSTE PARTIJEN IN DE TWEDE KAMER:

PARTIJ	SLEEPWET	REFERENDUM
VVD	VOOR ✗	AFSCHAFFEN ✗
PVV	VOOR ✗	BEHOUDEN ✓
CDA	VOOR ✗	AFSCHAFFEN ✗
D66	VOOR ✗	AFSCHAFFEN ✗
GROENLINKS	TEGEN ✓	BEHOUDEN ✓
SP	TEGEN ✓	BEHOUDEN ✓
PVDA	VOOR ✗	BEHOUDEN ✓
CHRISTENUNIE	VOOR ✗	AFSCHAFFEN ✗